

رسانه وحدت‌ساز باید مشترکات امت اسلامی را به حافظه جمعی تبدیل کند

لطیفه دوجی با تأکید بر نقش رسانه در تحقق وحدت امت اسلامی، گفت: رسانه وحدت‌ساز رسانه‌ای است که با برجسته‌سازی مشترکات، پذیرش تنوع، رعایت اخلاق ارتباطی و روایت آینده مشترک، هویت جمعی مسلمانان را تقویت می‌کند.

به گزارش روابط عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، لطیفه دوجی استاد دانشگاه و فعال رسانه‌ای در چهارمین وینار چهلمین کنفرانس وحدت اسلامی با موضوع «رسانه‌ها و ابزار نوین تبیین هویت و اتحاد امت واحده» با تأکید بر اندیشه‌های امام شهید گفت: «در عصر ارتباطات، رسانه دیگر صرفاً یک ابزار انتقال خبر نیست، بلکه میدان تولید معنا، شکل‌گیری افکار عمومی و ساخت هویت‌های فردی و جمعی است. هویت جمعی دیگر فقط در کتاب‌ها و سخنرانی‌ها ساخته نمی‌شود، بلکه در دوربین، تیتزر رسانه، روایت‌های شبکه‌های اجتماعی و حتی الگوریتم‌ها ساخته و بازتولید می‌شود.»

وی افزود: «وحدت اسلامی در عصر رسانه فقط یک مسئله اعتقادی و سیاسی نیست، بلکه یک مسئله ارتباطی و اجتماعی نیز هست. هیچ هویت جمعی بدون ارتباط، روایت مشترک و نظامی از معنا نمی‌تواند شکل بگیرد و

قرآن؛ بنیان هویت مشترک امت اسلامی

دوجی با استناد به آیات قرآن گفت: «خداوند می‌فرماید: "إِنَّ مَعَ الْعَمَلِ الْمُنْجُونَ إِيَّاهُ" فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَآخَرُوا بِكُفْرِهِمْ"». قرآن کریم ابتدا یک هویت مشترک می‌سازد و بعد از جامعه می‌خواهد که این برادری را به یک رابطه اجتماعی واقعی تبدیل کند. وحدت اسلامی به معنای یکسان‌سازی نیست، بلکه به معنای همزیستی آگاهانه و مسئولانه در عین تنوع است. قرآن کریم تفاوت را به رسمیت می‌شناسد و می‌فرماید: "وَجَعَلْنَا كُفْرَهُمْ شُرُوبًا وَقَدِيرًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا"».

رسانه؛ میدان تولید روایت امت اسلامی

این استاد دانشگاه با اشاره به قدرت رسانه در روایت‌سازی گفت: «امروز بخش مهمی از قدرت در اختیار کسی است که بتواند روایت تولید کند، آن را در شبکه‌ها منتشر کند و توجه عمومی را جلب کند. سوال این است: چه کسی روایت امت اسلامی را تولید می‌کند؟ اگر ما این روایت را تولید نکنیم، دیگران آن را برای ما تولید خواهند کرد. یک کلیپ چند ثانیه‌ای یا یک تیتراژ تحریک‌آمیز می‌تواند در مدت کوتاهی میلیون‌ها نفر را تحت تأثیر قرار دهد.»

اندیشه امام شهید؛ راهبرد وحدت برای اقتدار امت

دوجی با اشاره به دیدگاه امام شهید گفت: «در اندیشه امام شهید، وحدت صرفاً یک شعار تشریفاتی نیست، بلکه یک راهبرد برای اقتدار امت اسلامی است. ایشان بر این نکته تأکید داشتند که راه حل بسیاری از مشکلات جهان اسلام، اتحاد اسلامی، هم‌افزایی و عبور از اختلافات مذهبی و فکری است. میان مسلمانان مشترکات فراوانی وجود دارد و باید بر همین مشترکات تکیه کرد. قرآن، پیامبر اکرم (ص)، قبله، نماز، حج، ارزش‌های اخلاقی، عدالت، کرامت انسانی، استقلال، عزت و آرمان مقابله با ظلم، عناصر مشترکی هستند که می‌توانند پایه یک هویت جمعی نیرومند باشند.»

چهار اصل برای رسانه وحدت‌ساز

وی چهار اصل را برای یک رسانه وحدت‌ساز برشمرد:

اصل اول - برجسته‌سازی مشترکات: رسانه باید پیش از برجسته کردن تفاوت‌ها، عناصر مشترک هویت اسلامی را به جامعه یادآوری کند و حافظه جمعی امت اسلامی را شکل دهد.

اصل دوم - تنوع‌پذیری: وحدت به معنای یکسان‌سازی نیست. امت اسلامی می‌تواند متنوع باشد و در عین حال متحد بماند. رسانه وحدت باید هم مشترکات را ببیند و هم تنوع را به رسمیت بشناسد.

اصل سوم - اخلاق ارتباطی؛ حفظ حرمت مقدسات، پرهیز از نفرت، پراکنی و مسئولیت‌پذیری در تولید محتوا باید به اصول ثابت رسانه‌ای تبدیل شود. رسانه نمی‌تواند برای جذب مخاطب از هر شیوه‌ای استفاده کند.

اصل چهارم - روایت آینده مشترک؛ رسانه نباید فقط از گذشته و اختلافات سخن بگوید، بلکه باید آینده‌ای مبتنی بر علم، پیشرفت، عزت، عدالت، امنیت و همکاری را روایت کند.

از مصرف‌کننده رسانه به کنشگر وحدت

دوجی در پایان گفت: «ما باید از مصرف‌کننده رسانه به کنشگر وحدت تبدیل شویم. مسلمانان نباید فقط مصرف‌کننده روایت‌های رسانه‌ای باشند، باید خودشان تولیدکننده روایت وحدت باشند. وحدت اسلامی باید از یک مناسبت به یک روایت تبدیل شود و این روایت در نهایت باید به یک سبک ارتباطی تبدیل شود. امروز هر پست، هر تصویر، هر تیتراژ، هر ویدیو و هر هشتگ می‌تواند یا آجری برای ساختن دیوار تفرقه باشد یا پلی برای نزدیک‌تر شدن دل‌های مسلمانان. رسالت ما به عنوان استادان دانشگاه، نخبگان و فعالان رسانه‌ای این است که از تولید محتوای صرف به تولید معنا، از تولید معنا به ساخت هویت مشترک و از ساخت هویت مشترک به تحکیم امت واحد برسیم.»